

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 37. ТОМ 2
ISSUE 37. VOLUME 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 7 від 20.05.2021 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич: Видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 37. Том 2. – 318 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, психології.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка), член-кореспондент (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Бермес І.І.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, заступник декана факультету народних інструментів (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагула М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, доцент, завідувач кафедри (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор, проректор з навчальної роботи (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія наук педагогічної освіти); **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України, академік (Міжнародна академія інформатизації); **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стрєнацікова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту культури і мистецтв (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»)

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання
www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2021
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2021

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 7 from 20.05.2021)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya]. – Drohobych: Publishing House „Helvetica”, 2021. – Issue 37. Volume 2. – 318 p.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and psychology, philology, art development.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University), Corresponding Member (International Academy of Pedagogical Education); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Haliv** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor, Senior Lecturer at the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor, Head of the (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Deputy Dean of the Faculty of Folk Instruments (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor, Head of the Department (Uzhgorod National University); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor, Head of the Department (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of History, Associate Professor, Head of the Chair (Bogdan Khmelnytskyi State Pedagogical University); **I. Stashevskya** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Pedagogical Education); **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor, Head of the Department (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine, Academician (International Academy of Informatization); **Y. Stetsyk** – Doctor of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Director of the Educational and Scientific Institute of Culture and Arts (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor, (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyslyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University)

The collection is included in such international databases as **Index Copernicus International**.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.afhn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@afhn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2021
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2021

Тетяна ЛЯХ,
orcid.org/0000-0002-7913-3468
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри громадського здоров'я і гуманітарних дисциплін
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
(Ужгород, Україна) tatianalyakh592@gmail.com

ФЕНОМЕН ТВОРЧОСТІ ЯК ОНТОЛОГІЧНИЙ МОДУС УКРАЇНСЬКОГО МОДЕРНІЗМУ В НОВЕЛІСТИЦІ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТЬ

У західній філософській думці кінця ХІХ – початку ХХ століть феномен творчості набуває онтологічного сенсу. В українській літературі окресленого періоду відбувається філософська та естетична переорієнтація, зокрема по-новому осмислюються письменниками сенс мистецтва і мотив покликання митця. Тема мистецтва стає одним із векторів українського літературного модернізму. Вона інтерпретується новелістами крізь призму антропоцентризму, суб'єктом мистецтва стає людина, і процес творення відображається через її внутрішній світ, творчість стає невід'ємною частиною буття. З огляду на це, феномен творчості варто розглядати як онтологічний модус українського модернізму, у філософсько-естетичному дискурсі доби, що є метою пропонованого дослідження. Об'єктом уваги стали твори українських новелістів кінця ХІХ – початку ХХ століть (Михайла Коцюбинського, Василя Стефаника, Богдана Лепкого, Марка Черемшини, Ольги Кобилянської, Михайла Яцькова), а предмет – феномен творчості та його художня реалізація в текстах цих авторів. Ключову роль у «малих» прозових жанрах модернізму відіграють символи, метафори, художні деталі, які також стали предметом дослідження. Вивчено реценцію в новелах українських авторів філософії Ніцше, питання людського буття і мистецтва в їхньому відношенні до феномену творчості в індивідуальному сприйнятті певного письменника. У новелістиці Михайла Коцюбинського феномен творчості втілюють концепти духовної сфери людини (душа, серце, втома, сон, море, небо), символічні образи, категорії часу і простору, художні деталі, які відображають метафізичну природу людського буття, мистецтва. Розуміння творчого процесу як форми людського буття простежується у Михайла Яцькова, Марка Черемшини, Богдана Лепкого. Танатичний мотив у новелі Михайла Яцькова зміщує естетику мистецтва в метафізичну площину. Феномен творчості крізь призму концепції Ніцше про аполлонівське і донісійське спостерігаємо в Ольги Кобилянської. Пропонована розвідка поглиблює уявлення про філософсько-естетичні вектори української літератури кінця ХІХ – початку ХХ століть.

Ключові слова: український модернізм, творчість, онтологічний модус, поезія у прозі, новела, людське буття, символ.

Tetiana LIAKH,
orcid.org/0000-0002-7913-3468
Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of Public Health and Humanitarian Disciplines
State Higher Educational Institution «Uzhhorod National University»
(Uzhhorod, Ukraine) tatianalyakh592@gmail.com

ARTISTIC PHENOMENON AS ONTOLOGICAL MODUS OF UKRAINIAN MODERNISM IN THE SHORT STORIES AT THE END OF XIXTH – THE BEGINNING OF XXTH CENTURIES

Ukrainian literary process at the end of XIXth – the beginning of XXth centuries experienced philosophical and aesthetic transformation. The theme of art is the main tune of Ukrainian Modernism. Artistic phenomenon has been investigated by ancient philosophers, but it acquired an ontological status in Western philosophy at the end of XIXth – the beginning of XXth centuries. This phenomenon was understood by Ukrainian writers through the prism of anthropocentrism while human is the subject of art, and the process of creation is reflected through inner world of artist. That is why creation considered by authors as the part of human life. Thus artistic phenomenon should be researched via philosophical and aesthetic discourse of Ukrainian Modernism. The article deals with artistic phenomena as ontological modus of Ukrainian Modernism and it's manifestation in the poems in prose and short stories by Mykhailo Kotsubynskyi, Vasyl Stephanyk, Bohdan Lepkyi, Marko Cheremshyna, Olha Kobylyanska, Mykhailo Yatskiv. The images, symbols, artistic details, reception of philosophy of Nietzsche, the questions about human being and art are studied regarding the artistic phenomena by means of the individual author's perception. In poems in prose and short stories by Mykhailo Kotsubynskyi artistic phenomena embodied through the spiritual concepts (soul, heart, tiredness, sleep, sea, heaven), images, symbols, time

and space, artistic details which are studied in the article regarding the metaphysical nature of human being. The question about human being represented as the creation in the works by Bohdan Lepkyi, Marko Cheremshyna, Mykhailo Yatskiv. Thanatic motif in the short story by Mykhailo Yatskiv shifts the aesthetics of art to the metaphysical horizon. The reception of Nietzsche's philosophy and the questions about Dionysian's origin, sense of human life and art in the Olha Kobylyanska's poem in prose have been investigated. The article explicates the new means of Ukrainian literature of the end of XIXth – the beginning of XXth centuries according to the philosophical and aesthetic vision of Modernism.

Key words: *Ukrainian Modernism, creation, ontological modus, poetry in prose, short story, human being, symbol.*

Постановка проблеми. Феномен творчості привертая увагу ще античних філософів, проте онтологічного статусу він набув у західній філософській думці кінця XIX – початку XX століть. Так, М. Гайдеггер розглядав творчість у тісному зв'язку з буттям людини, пов'язуючи цей феномен із категорією істини, Ф. Ніцше у своїй концепції «філософії життя» – як взаємодію аполлонівського та діонісійського, А. Бергсон уважав, що творчість зумовлює ірраціональна інтуїція тощо. В руслі такого філософсько-естетичного мислення у літературі кінця XIX – початку XX століть відбувається філософська та естетична переорієнтація, зокрема по-новому письменниками осмислюються феномен творчості і мотив покликання митця, а саме, – крізь призму антропоцентризму, суб'єктом мистецтва стає людина, і процес творення відображається через її внутрішній світ, стає невід'ємною частиною буття.

Аналіз досліджень. Тема мистецтва стає одним із векторів українського літературного модернізму, який Т. Гундорова означає як естетичний рух (Гундорова, 1997: 174). До чинників, які вплинули на розвиток естетичного дискурсу українського модернізму, дослідниця відносить теоретичну нерозчленованість між модернізмом, символізмом і декадансом; ідеологічну опозицію «старих» і «нових»; вплив позитивістського уявлення про утилітарність мистецтва (Гундорова, 1997: 173), акцентуючи при цьому на новому філософському світогляді, що «з одного боку, пов'яже новий онтологізм, індивідуалізм та екзистенціалізм в одне ціле, а з другого боку, естетизм сам несе в собі свою колізію» (Гундорова, 1997: 177).

Естетика нового мистецтва виявлялася на формальному рівні. На думку С. Павличко, саме поезія певною мірою замінила теоретичний дискурс нового мистецтва, «беручи на себе функцію естетичного маніфесту» (Павличко, 2002: 114). Декларуючи власне розуміння суті оновленого мистецтва, прозаїки теж звертаються до художніх засобів поезії. Цікавою щодо цього видається новелістика кінця XIX – початку XX століть, яка синтезує формальні показники поезії. Так, В. Шмід називає новелу «найбільш поетичним жанром оповідної прози» (Шмід, 1998: 37). Поезія у прозі, лірична новела окресленого періоду

показують об'єктивний світ «заломленим через суб'єктивне бачення автора і перш за все занурюються в мікросвіт» (Липин, 1978: 63), дають більше художнього простору для вираження власних переживань ліричного героя.

Ключову роль у «малих» прозових жанрах модернізму відіграють символи, метафори, художні деталі. А. Матусяк, досліджуючи творчість М. Яцкова, відзначає у ній «спробу інтерпретації символу як такого, що не підлягає перекладу на дискурсивну мову автономного твору». На думку дослідниці, ця риса була «вираженням своєрідної боротьби за автономію того буття, яке філософи протягом XX століття наділили також і онтологією» (Матусяк, 2010: 36). У такому контексті символ набув багатозначності, філософського сенсу, вказував на ті аспекти людського буття, які можна пізнати лише інтуїтивно. Поетика символізму, яку активно використовують новелісти, відображала глибинний сенс творчості, взаємини митця зі світом.

Мета статті. Естетичний дискурс українського модернізму та окреслені формальні ознаки новелістики кінця XIX – початку XX століть актуалізували зацікавлення письменників у внутрішніх чинниках творчого процесу, намагання осмислити мистецтво слова відповідно до філософсько-естетичних векторів часу. Такій тенденції відповідає онтологічний підхід, який реалізує «потребу вказати на ті глибинні, буттєві <...> основи, з яких текст виростає і певним чином оформлюється» (Карасьов, 2005). З огляду на це, феномен творчості варто розглядати як онтологічний модус українського модернізму, у філософсько-естетичному дискурсі доби, що є метою пропонованого дослідження. Об'єктом нашої уваги стали твори українських новелістів кінця XIX – початку XX століть (М. Коцюбинського, В. Стефаніка, Б. Лепкого, Марка Черемшини, О. Кобилянської, М. Яцкова).

Виклад основного матеріалу. Процес творчості як основу людського буття осмислює М. Коцюбинський у циклі поезій у прозі «З глибини» (1903). Назва циклу спонукає відчитувати у потрактуванні мистецтва метафізичний сенс: «з глибини», з несвідомого зринають суб'єктивні переживання поета, які знайшли своє словесне

втілення. Поезії у прозі вказаного циклу передають несвідоме митця («Хмари»), психічний стан утоми («Утома»), самотності («Самотній»), внутрішнього душевного роздвоєння і самопізнання («Сон»).

Усі чотири твори об'єднує метафоричний образ «душі поета». Душа не має матеріальної оболонки, тому ліричний герой пізнає її метафізично, внутрішнім зором: «я впізнаю її», «я бачу її», «я знаю її», «я розумію її». Колористика душі («чиста і біла», «з золотим усміхом на рожевих устах»/ «темна од жалю», «клубочиться чорними хвилями») виявляє метафізику добра і зла, концепт душі відображає повноту людського буття, де радість змінює смуток, світло контрастує з темрявою.

Ліричний герой висловлює презирство до того поета, котрий губиться у власних мріях, ухиляється від свого справжнього покликання: «<...> співчуваю тобі, коли з тужливою з а з д р і с т ю стежиш за хмаркою, що тоне, розпливається і гине в блакитній пустелі...» (розрядка автора. – Т.Л.) (Коцюбинський, 1974: 177). Тут бачимо відголосок позитивістського розуміння мистецтва, яке повинне мати дидактичну чи утилітарну функції.

У Коцюбинського спостерігаємо ознаки декадансу, зокрема стан утоми в поєднанні з мотивом мерця. «Душа моя втомлена – і навіть той жаль, що почуваю, нагадує лиш усміх, застиглий на обличчі мерця...» (Коцюбинський, 1974: 178), – в розпачі промовляє поет. Разом з тим, письменники-модерністи відчували естетичну втому від вичерпності форм реалізму.

Утома набуває онтологічного сенсу в новелі «Intermezzo» (1908). Цей стан душі спонукає ліричного героя здійснити вихід за межі звичних реалій (культури, соціуму) і відчуті бажану свободу. Зміна звичного простору міста на «кононівські поля» відображає метафізичний мотив повернення до духовних першооснов світу і того стану, коли «душа готова, струни тугі, налажені, вона вже грає...» (Коцюбинський, 1974: 309).

У новелі «Intermezzo» автор малює взаємопроникнення світу природи навколо і внутрішнього світу митця: «Я тепер маю окремий світ, він наче перлова скойка: стулились краями дві половини – одна зелена, друга блакитна – й замкнули у собі сонце, немов перлину. А я там ходжу і шукаю спокою» (Коцюбинський, 1974: 302). Таке тлумачення Коцюбинським творчості як відображення внутрішнього світу суголосне розумінню М. Гайдеггера місії поета і філософа, котрі «мають певні феноменологічні здатності, що дають їм можли-

вість вибудовувати «правильне» герменевтичне мислення. Пізнаючи й розуміючи світ, вони конституують його за допомогою мови, віднаходячи й актуалізуючи відповідні первісні значення слів» (Квіт, 2011: 85). Відтак, мотив двох половин серця, що звучав у поезії у прозі М. Коцюбинського «Сон», у новелі «Intermezzo» вже набуває онтологічного значення.

За твердженням М. Гайдеггера, природа «є основою того сущого, котрим є й ми самі, його праосновою» (Гайдеггер, 2001: 233). Відображення Коцюбинським внутрішнього світу ліричного героя новели через зовнішній світ природи відображає переживання ним творчого процесу. Природа спонукає митця до творення, а отже, за Гайдеггером, до пізнання істини. Саме поета філософ наділяв даром відкривати істину: «<...> суще іменується тим, чим воно є, тільки завдяки істотному слову поета» (Гайдеггер, 2001: 255).

Мотив самопізнання ліричного героя розкривається в метафоричній картині єднання землі й неба, яка відображає сенс буття, що для митця полягає у процесі творення: «Сіра маленька пташка, як грудка землі, низько висіла над полем. Тріпала крильми на місці напружено, часто і важко тягнула вгору невидиму струну від землі аж до неба» (Коцюбинський, 1974: 307).

Таке метафоричне відображення Коцюбинським творчості нагадує «суперечку землі і світу» Гайдеггера, у якій мислитель утілює свою концепцію істини в мистецтві. Концепту неба Коцюбинського (як сфери духовного) відповідає поняття гайдеггерівського світу: «Світ не буває предметом – він є та непередметність, якій ми підпорядковані, допоки кругообіг народження і смерті, благословення і прокляття штовхають нас углиб буття» (Хайдеггер, 1987: 284). Концепт землі Коцюбинський, як і Гайдеггер, розуміє як праоснову всього сущого, з якої постає творчість: «<...> земля належить до мене. Вона моя. Всю її, велику, розкішну, створену вже, – всю я вміщаю в собі. Там я творю її наново, вдруге» (Хайдеггер, 1987: 306).

«Те, куди повертається творіння, те, що при цьому виходить на світ, – зазначав М. Гайдеггер, – ми назвали землею. Земля є земля, що виходить назовні, і земля, яка приховує» (Хайдеггер, 1987: 286). Із «суперечки землі і світу» постає «буття творення», первісна основа мистецтва, а отже, відбувається утвердження істини через творчість.

Феномен творчості крізь призму особистісних переживань осмислює В. Стефанік у поезіях у прозі «Амбіції» (1896), «Чарівник» (1896), «Моє слово» (1901), які є автобіографічними. У «Моєму

слові» автор малює свій «хід» по життю, що поділене навпіл: до перебування в місті та після. До – він був щасливим, «у біленькій сорочці, сам білий». Коли покинув рідний йому світ, потрапив у «новий світ, новий і чорний». Відтоді ліричний герой – «листочок білої берези на сміттю», «жебрак маленький», що «занімів був із болю» (Стефанік, 1979: 156). Ця опозиція двох полярних («чорного» та «білого») світів згодом на все життя міцно укоріниться у свідомості митця: «Праворуч мене сине поле, і чорні скиби, і білий плуг, і пісня, і піт солений. / Ліворуч чорна машина, що з червоного рота прокльоном стогне» (Стефанік, 1979: 157). Рух у вказаному творі («хід по життю») передбачає повернення до духовної основи буття, марковану в тексті білим кольором, – Стефанікового Абсолюту.

Творчість для ліричного героя «Мого слова» стає порятунком від почуття роздвоєності світобудови, психологічного дискомфорту, який йому завдає дійсність. Тому він постановив «створити собі свій світ»: «А в серці моїм мій світ шовком тканий, сріблом білим мережаний і перлами обкинений».

«Буду свій світ різбити, як камінь. <...> А свій камінь буду різбити все, все!» (Стефанік, 1979: 157), – проголошує письменник.

Переживання митця під час творчої праці відображено в поезії у прозі «Чарівник»: «Дрожу перед острими, морозними стрільми дрожі, гнаний тобою, думко! Неназвана, закрита, страшна!/ Ти, стрільче з-поза хмар!/<...> Перегинаюся і перевиваюся, страждучий всіма вічними муками, поцілений тобою, строгий стрільче, ти, незнаний Боже...» (Стефанік, 1979: 215). Для В. Стефаніка, як і для М. Коцюбинського, процес творчості є виходом духу за межі буденного, даром Божим, який охоплює письменника спонтанно, іноді супроти його волі. Так само метафізично розуміли мистецтво давні греки.

Сенс власної творчості В. Стефанік також декларує у поезії в прозі «Амбіції». Він закликає свою «бесіду» бути твердою, «як небо осіннє уночі», чистою, «як плуг, що оре», звертається до свого слова з проханням: «Шепчи до людей», «грими, як грім», «плач, як ті міліони плачуть», «всякай у невинні душі» (Стефанік, 1979: 215).

Подібні завдання перед словом ставить і Б. Лепкий у поезії у прозі «Кидаю слова» (1910). Тут наявна алюзія біблійної притчі про сіяча. Слова митця стануть часткою загати для оборони рідного краю: «Гать будуйте кріпку і високу, щоб нас море грізне не залляло, щоби ми у багні не застрягли та щоб внуки дідів не прокляли, що не вміли краю боронити, – гать будуйте кріпку і високу!... І я на тую гать кидаю свою пайку, дрібні

слова» (Лепкий, 1997: 484).

Органічно доповнює концепцію творчості, висунуту В. Стефаніком, Б. Лепким, поезія у прозі Марка Черемшини «Гердан». Ліричний герой твору бачить, як дівчина «нанизувала гердан». Барвистий гердан символізує людську долю: «Скільки ж то алмазних криштальців у ньому іскриться! Той зорею зоріє – цвітом надії процвіта, той огнем жаріє – прискає жаром чуття-життя, той чорним оксамитом блистять мляво на основі рожевого тла – могильним жалем-розпукою він зір ятрить, а той гарячим полум'ям аж кипить – він долі-волі добува...» (Черемшина, 1987: 261).

Уплетення у поетичну тканину твору «криштальців», що блискотять та переливаються, є ознакою сецесійного стилю письменника. Як відзначає А. Матусяк, завдяки ефекту іскріння, переливання каменів та самоцвітів «світ сецесії пульсував невпинним рухом, колихався, усе в ньому пливло, одні речі без перешкоди, як у казці, перепливали в інші» (Матусяк, 2008: 43). Така риса сецесійного стилю відображає сутність буття в розумінні Марка Черемшини. Воно, наче гердан, іскрить різними барвами: радість змінює смуток, темрява контрастує зі світлом. Кожну барву автор наділяє символічним змістом, перетворюючи гердан на мозаїку людського життя. Відтак, письменник усвідомлює власне покликання творити: «<...> я собі берусь нанизувати гердан!» (Черемшина, 1987: 261).

Глибоким філософським розумінням творчості пронизана фантазія О. Кобилянської «Поети» (1897). Авторка витлумачує сенс мистецтва крізь призму ніцшеанської концепції аполлонівського та діонісійського.

Мистецтво ліричного героя О. Кобилянської позбавлене будь-якої утилітарної функції. Ідеал краси йому дарує «поранкова душа», яка «значить стільки, що щастя, сонячне проміння, весна... Се є суть усього сильного і добірного, що чоловік має в собі» (Кобилянська, 1956: 498).

Образ «поранкової душі» символізує натхнення, фантазію митця. Поет прагне творити досконалу красу, яка становить «запоруку будучини». У цьому служінні красі та ідеалу прочитується аполлонівське. Аполлон у розумінні Ф. Ніцше «є богом світла, панує і над прекрасною видимістю внутрішнього світу – фантазій. Вища правда, досконалість цих станів протилежна до лише частково зрозумілої денної дійсності» (Ніцше, 2001: 56).

Ліричний герой О. Кобилянської сповідує принцип елітарності мистецтва. Прихильники його «штуки» – «сама добірна публіка», яка вважає, що його творчість – «грунт і основа, на якій

будується чисте, святе житло, повне радощів і щастя. І заперте грубими дубовими дверима – для захисту від поганих звуків і плоских лобів юрби» (Кобилянська, 1956: 498-499). Сильним було потрясіння «поранкової душі», коли, вирушаючи в мандрівку рідним краєм, вона побачила справжнє життя, пізнала «трагічний міт» свого народу. За словами Ф. Ніцше, «музика і трагічний міт однаково є виразом діонісійських здібностей народу, вони невіддільні одне від одного, походять із тієї самої сфери мистецтва, яка лежить потойбіч аполлонівського» (Ніцше, 2001: 69). Після усвідомлення меншовартості уявної краси, якій досі служила, на обличчі «поранкової душі» «розітлівся весь сором її істоти», і вона проголошує: «В моїм краю поети се жебраки!», після чого відлетіла «і лишила – жебрака» (Кобилянська, 1956: 502).

Так у алегоричній формі авторка прокламує, що в мистецтві мають гармонійно поєднуватися аполлонівське та діонісійське, адже «обидва ці мистецькі гони змушені розгортати свої сили у сильній взаємній пропорції, згідно із законом вічної справедливості» (Ніцше, 2001: 69). Митців, котрі не сприймають «трагічного міту» своєї нації, авторка називає «жебраками».

Концепція діонісійського, яке відображає «трагічний міт» народу, музика, яку головний герой видобуває з глибин власної душі і яка стає провідником між минулим, сучасним і майбутнім, відображає М. Яцків у новелі «Вечерниці Романа Ничаснка» (1913): «Зачав грати./ Біль, скарга, плач і стогін поневоленого народу лягав на хмари, гуркотів громом, аж земля дрижала, світ двиготів і здержався на своїй осі, мороз пробігав мурашками, а Ничаснка вдивився в свою душу, збирав сльози і розвивав лавами акордів аж під небо, сипав у правіки, то сіяв і стелив їх жемчугами в будучину» (Яцків, 1989: 249).

Цю імпровізацію на скрипці А. Матусяк слушно інтерпретує «як акт відгородження через героя від зовнішнього світу й віддання всієї сили свого духу уяві», «найвищий спосіб пізнання трансцендентної дійсності і контакту з вічним і універсальним» (Матусяк, 2010: 26-27). Ідеал краси, якому поклоняється музикант, різниться від витворів людей («все, що витворили люди, і все, чим мене дотикають, о – смішне» (Яцків, 1989: 241)). Музика лине з глибин душі Ничаснка, з колективного несвідомого, що дає провидіння і творчість. Письменник в аналізованому творі ставить на один щабель красу і істину (правду): «Краса і правда високо в облаках над людськими головами і мало кого на землі дотикає білим крилом, але для гарних душ вона все на яві, як одинока

найсолідша відрада в сім смутнім життю» (Яцків, 1989: 241). Таке розуміння автором творчості відповідає принципу «чистого мистецтва», який часто сповідували модерністи.

Естетику творчості в метафізичну площину в новелі зміщує танатичний мотив. Недобрі передчуття Ничаснка, нав'язані сном, де його кохана віщує їм обом смерть, змушують його замислитися про швидкоплинність усього, що є на землі («Всі ви однаково мірили вічність суетою днів і ночей.../ Всі однаково розбили тайну святої тиші гомоном марного слова...» (Яцків, 1989: 240-241)). Протиставляючи тимчасове вічному, Ничаснка називає красу мертвою: «Всяка краса мертва, як би артист, поет не підіймав її вгору» (Яцків, 1989: 241).

Семантика вічності як смерті артикулюється у творчості М. Яцкова через символіку скульптур, каменю, що також означають спокій. У аналізованому творі маркерами смерті і спокою виступають портретні деталі героїв. «Її подовге личко було спокійне, очі – дві фіалки на сталевій плиті, задивлені понад людські голови <...>» (Яцків, 1989: 247), – у такому готичному ореолі автор малює образ Ганнусі. Образ музиканта в момент найвищої творчої напруги також нагадує неживу скульптуру: «В лиці Ничаснка замерз спокій, темне волосся опадало на плечі, голова Антіноя. <...> Одним позирком оглянув все, став білий як мрамур» (Яцків, 1989: 245). Ці портретні деталі підкреслюють приналежність персонажів до світу краси і мистецтва.

Висновки. Письменники в період естетичної та культурної переорієнтації, якою відзначався кінець XIX – початок XX століть, намагалися з'ясувати суть мистецтва, суб'єктом якого стає людина, і процес творення відображається крізь призму її внутрішнього світу, аж до несвідомих процесів. Це дає підстави розглядати феномен творчості в онтологічній площині українського модернізму, як форму буття митця. Особистісне переживання творчості новелістами зламу минулих століть часто символізує в їхніх творах образ душі поета (М. Коцюбинський, О. Кобилянська). Вплітаючи в канву тексту біблійну алюзію (Б. Лепкий), ніцшеанську філософію діонісійського як «трагічного міту» народу (О. Кобилянська, М. Яцків), поезику сецесії (Марко Черемшина), новелісти осмислюють феномен творчості відповідно до національної моделі українського модернізму, який відводив мистецтву націєтворчу роль. Дослідження розширює уявлення про філософсько-естетичні вектори української новелістики кінця XIX – початку XX століть, сприяє розумінню феномена творчості у контексті естетики українського модернізму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гайдеггер М. Гельдерлін і сутність поезії. *Слово. Знак. Дискурс: антологія світової літературно-критичної думки XX ст.*; за ред. Марії Зубрицької. Львів : Літопис, 2001. С. 250–261.
2. Гайдеггер М. Навіщо поети? *Слово. Знак. Дискурс: антологія світової літературно-критичної думки XX ст.*; за ред. Марії Зубрицької. Львів: Літопис, 2001. С. 230–249.
3. Гундорова Т. ПроЯвлення Слова. Дискурсія раннього українського модернізму. Постмодерна інтерпретація: [монографія]. Львів: Літопис, 1997. 300 с.
4. Карасев Л.В. Онтологическая поэтика (краткий очерк). Эстетика: Вчера. Сегодня. Всегда. Вып. 1. М.: ИФ РАН, 2005. URL: <https://iphras.ru/page51136185.htm> [02.03.2021]
5. Квіт С. Герменевтика стилю. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2011. 143 с.
6. Кобилянська О. Твори: у 3 т. Т. 1. Київ, 1956. 592 с.
7. Коцюбинський М. Твори: у 7 т. Т. 2. Київ, 1974. 384 с.
8. Лепкий Б. Твори: у 2-х т. Т. 1. Київ, 1997. 848 с.
9. Липин С. Сквозь призму чувств: о лирической прозе. М.: Сов. писатель, 1978. 288 с.
10. Матусяк А. Сецесійний дискурс письменників «Молодої Музи». *Слово і час*. 2008. № 6. С. 35–50.
11. Матусяк А. Химерний Яцків: модерністський дискурс у прозі Михайла Яцкова: [монографія]. Вроцлав; Львів: ЛА «Піраміда», 2010. 224 с.
12. Ніцше Ф. Народження трагедії з духу музики (Фрагменти). *Слово. Знак. Дискурс: антологія світової літературно-критичної думки XX ст.*; за ред. Марії Зубрицької. Львів : Літопис, 2001. С. 55–70.
13. Павличко С. Теорія літератури; упоряд. Віра Агеєва, Богдан Кравченко; передм. Марії Зубрицької. К. : Основи, 2002. 679 с.
14. Стефаник В. Вибране; упорядкув., підгот. текстів, прим. і словник В.М. Лесина та Ф.П. Погребенника; авт. вступ. ст. В.М. Лесин. Ужгород: Карпати, 1979. 392 с.
15. Хайдеггер М. Исток художественного творения. *Зарубежная эстетика и теория литературы XIX – XX вв. : трактаты, статьи, эссе*; сост., общ. ред. Г.К. Косикова. М.: Издательство Московского университета, 1987. С. 264–312.
16. Черемшина Марко. Новели; посвяти Василеві Стефанику; ранні твори; переклади; літературно-критичні виступи; спогади; автобіографія; листи / вступ. ст., упорядкув. й прим. О.В. Мишанича ; ред. тому В.М. Русанівський. Київ, 1987. 448 с.
17. Шмид В. Проза как поэзия: Пушкин, Достоевский, Чехов, авангард. Санкт-Петербург, 1998. 352 с.
18. Яцків М. Муза на чорному коні: оповідання і новели. Повісті. Спогади. Статті; упоряд., автор передм. та прим. М.М. Ільницький]. К. : Дніпро, 1989. 848 с.

REFERENCES

1. Haidegger M. Helderlin i sutnist poezii [Gelderlin and the essence of poetry]. *Slovo. Znak. Dyskurs: antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky XX st.* Lviv: Litopys, 2001, pp. 250–261. [in Ukrainian].
2. Haidegger M. Navishcho poety? [Why is the poets?]. *Slovo. Znak. Dyskurs: antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky XX st.* Lviv: Litopys, 2001, pp. 230–249. [in Ukrainian].
3. Hundorova T. ProIavlennia Slova. Dyskursiia rannoho ukrainskoho modernizmu. Postmoderna interpretatsiia [Manifestation of the Word. Discourse of early Ukrainian modernism. Postmodern interpretation]. Lviv: Litopys, 1997, 300 p. [in Ukrainian].
4. Karasev L.V. Ontolohycheskaia poetyka (kratkyi ocherk) [Ontological poetics (short essay)]. *Estetika: Vchera. Sehodnia. Vsehda. Vip. 1.* M.: IF RAN, 2005. URL: <https://iphras.ru/page51136185.htm>. [in Russian].
5. Kvit S. Hermenevtyka styliu [Hermeneutics of the style]. K. : Vyd. dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 2011, 143 p. [in Ukrainian].
6. Kobylianska O. Tvory [Works]: u 3 t. T. 1. Kyiv, 1956. 592 p. [in Ukrainian].
7. Kotsiubynskiy M. Tvory [Works]: u 7 t. T. 2. Kyiv, 1974. 384 p. [in Ukrainian].
8. Lepkyi B. Tvory [Works]: u 2-kh t. T. 1. Kyiv, 1997. 848 p. [in Ukrainian].
9. Lipin S. Skvoz prizmu chuvstv: o liricheskoi proze: [Through the prism of feelings: about lyrical prose]. M.: Sov. pisatel, 1978. 288 p. [in Russian].
10. Matusiak A. Setsesiyni dyskurs pismennykiv «Molodoi Muzy» [Secession discourse of writers of «Moloda muza»]. *Slovo i chas*. 2008. No 6, pp. 35–50. [in Ukrainian].
11. Matusiak A. Khymernyi Yatskiv: modernistskyi dyskurs u prozi Mykhaila Yatskova: [Chimera Yatskiv: modernistic discourse in the prose of Mikhaïlo Yatskiv]. Vrotslav; Lviv: LA «Piramida», 2010. 224 p. [in Ukrainian].
12. Nitshe F. Narodzhennia trahedii z dukhu muzyky (Fragmenty). [The birth of tragedy from the spirit of music (Fragments)]. *Slovo. Znak. Dyskurs: antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky XX st.* Lviv: Litopys, 2001, 2001, pp. 55–70. [in Ukrainian].
13. Pavlychko S. Teoriia literatury [Theory of literature]. K.: Osnovy, 2002, 679 p. [in Ukrainian].
14. Stefanyk V. Vybrane [Selected works]. Uzhhorod: Karpaty, 1979. 392 p. [in Ukrainian].
15. Khaidehher M. Istok khudozhestvennoho tvoreniia. Zarubezhnaia estetika i teoriya literatury XIX – XX vv. : traktati, statii, esse [The origin of artistic creation. Foreign aesthetics and theory of literature of the XIXth – XXth centuries. : treatises, articles, essays]. M.: Izdatelstvo Moskovskoho universiteta, 1987. pp. 264–312. [in Russian].

16. Cheremshyna Marko. Novely; posviaty Vasylevi Stefanyku; ranni tvory; pereklady; literaturno-krytychni vystupy; spohady; avtobiohrafia; lysty [Short stries; dedications to Vasyl Stefanyk; early works; interpretations; literary and critical speeches; memoirs; autobiography]. Kyiv, 1987. 448 p. [in Ukrainian].

17. Shmid V. Proza kak poeziya: Pushkin, Dostoevskyi, Chekhov, avanhard [Prose as poetry: Pushkin, Dostoevsky, Chekhov, avant-garde]. Sankt-Peterburh, 1998, 352 p. [in Russian].

18. Yatskiv M. Muza na chornomu koni: opovidannia i novely. Povisti. Spohady. Statti [Muse on a black horse: stories and short stories. Stories. Memoirs. Articles]. K. : Dnipro, 1989, 848 p. [in Ukrainian].

CONTENTS

HISTORY

Totraz MISOSTOV. Scientific and epistolary heritage P. Ya. Lytvynova-Bartosh.....	4
--	---

ART STUDIES

Maksym ZHDANOV. Evolution of cantata and oratorio genres in the works of ukrainian composer's.....	11
Oksana ZAKHAROVA. State academic bolshoi theater in the system of cultural diplomacy.....	16
Svitlana KYSLA. The image of Chio-Chio-San from the opera “Madam Butterfly” in the context of Joacchino Puccini’s opera search.....	21
Kateryna KYSELOVA. Quotation of works of the pop art artistic direction in clothing design 2010–2020.....	27
Iryna LIASHCHENKO, Oleksandr KOVALENKO, Pavlo MULIAR. Main trends of development of modern mass and elite music culture.....	35
Tetiana MARTYNIUK. Font composition its main types in design environment.....	42
Olha MYRONENKO-MIKHEISHYNA. The quotation in prelude № 11 by V. Bibik (from “34 preludes and fugues”) as the reflection of an interaction of the different modes of the rhythmic thinkings.....	49
Viktor MYKHALEVYCH. Artistic features of a caricature of an exposing character on the pages of the satirical magazine “Chervonyi perets” in the interwar period.....	59
Anna OZIMOVSKA. Cultural and artistic life of Kamyanechchina at the beginning of the XX century.....	65
Viktoriia OLIHNYK. “Dnipro” publishing house’s books in the context of the ukrainian graphic trends.....	71
Viktor OSADCHYI. The development of photographic affairs in Kremenchuk (late XIX – early XX century)....	80

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Viktoriia ZAKHARCHUK, Iryna MELNYCHENKO. Fields of application and main functions of euphemisms in modern english.....	87
Oksana ZUBACH, Marta MYKYTIUK. Lingocultural aspects of political anecdotes in modern german.....	91
Svitlana KORNIEVA. The frequency of functioning of verbal and structural forms in english proverbs.....	96
Tetiana LIAKH. Artistic phenomenon as ontological modus of ukrainian modernism in the short stories at the end of XIX th – the beginning of XX th centuries.....	103
Aysel MAHARRAMOVA. The poetic world of Muhammad Biriya.....	110
Lyubov MELNYK. “They have a piece of his soul and heart”: features of emotional expression in YE. Malanyuk’s letters to O. Sembay-Halytska.....	115
Yuliya MOSKVYCH. The model of women’s happiness in K. Babkina’s poetic discourse.....	123
Liana NAUMENKO. Formation of names of lying furniture in the ukrainian language.....	131
Ruslana OROBINSKA. Syntax of elliptic sentence in the character speech of german cinema.....	139
Inna PANENKO, Svitlana SMOLIANKINA, Olena SHESTAKOVA. Integrated binary classes as innovative genre of pedagogical discourse.....	145
Kateryna PARNUS. Creating of syntax analysis trees: practical application.....	151
Oksana PODVOISKA, Oleksandra SHYLOVA. Features of translation of proper names in foreign feature films.....	160

PEDAGOGY

Larysa ZDANEVYCH, Leonida PISOTSKA, Nadiia FROLENKOVA. Quality assessment of preschool education: national and european standards.....	168
--	-----

Maria IVANCHUK, Oksana KOSTASHCHUK. Education of professional honor of future teachers by training means.....	179
Tetiana ILCHUK. Brain function during simultaneous interpreting.....	187
Svitlana KIRYCHENKO. Scientific approaches to the study of the problem of teacher's professional self-realization.....	193
Olha KONOK. Forming of the socio-cultural competence in the practice of teaching ukrainian.....	200
Larysa KOSTENKO. The structure of out-of-school education content (1991–2014).....	205
Tetiana KRYSENKO, Tetiana SUKHANOVA, Olha LYTVYNENKO. The features of teaching scientific terminology in the classes in ukrainian language in the foreign audience at the pharmaceutical university.....	210
Olena KULYK. Heuristic conversational interaction and diagnosis of the formation levels in the communicative competence among education applicants: synthesis, procedure, implementation, result.....	216
Hanna LIASHCHOVA, Larysa BONDARENKO. Development of hearing self-control skills of the future teacher of music in the class of additional musical instruments and instruments.....	224
Larysa MALINOVSKA, Tamara PANASYUK, Iryna IHNATIEVA. Features of formation of professional competencies of the concert master in future teachers of music art.....	231
Lyubov MARYMONSKA. The system of exercises for teaching senior school students syntopic reading skills in english.....	238
Oksana MARCHUK, Liliya MELNYCHUK, Marharyta SHKABARINA. The preparation of future educators for the formation of creative abilities of preschool children.....	246
Alina MASLOVA, Olga GONCHAROVA. Development of terminological competence of the future teachers and psychologists.....	253
Halyna MYKHAILYSHYN, Lesia MANDRO. Soft skills: professional skills of the future social worker.....	261
Yuliia MISIAK. The teacher's role in designing a safe educational environment for primary school.....	267
Natalia NEHRYCH, Iryna SAPOZHNYK. Pedagogical conditions for formation of teachers' online work readiness.....	272
Andriy NIKOLAYEV. Modeling of methodical system of practical course of driving of combat machines.....	278
Liudmyla OVSIENKO. Formative assessment as an effective tool for teaching the culture of ukrainian oral and written speech to students.....	283
Myroslav PAHUTA. Historical, pedagogical and axiological aspects of vocational education's functioning in the ussr in the 1930s.....	289
Pavlo PENTSAK. Directions and features of formation of civil-patriotic position of future officers.....	296
Oleksandr PISKUNOV, Viktoriia ROMAN. To the question of academic writing in the formation of students' foreign language academic literacy at higher educational establishments.....	302

НОТАТКИ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК:**

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES:**

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

**ВИПУСК 37. ТОМ 2
ISSUE 37. VOLUME 2**

Редактори-упорядники
Микола Пантюк
Андрій Душний
Іван Зимомря

Здано до набору **26.04.2021 р.** Підписано до друку **21.05.2021 р.**

Гарнітура Times New Roman. Формат 64x84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. **36,97.** Зам. № **0621/215.** Наклад 300 прим.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефони: +38 (048) 709 38 69,
+38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.